

©maaseutuverkosto, Martina Motzbäuchel

Ei-tuotannollinen investointi kosteikon perustamiseen

Lapin ELY-keskus

Tukiasiantuntija Heidi Kotala-Paaluharju

28.3.2023

HUOM! *Diat on tehty tämänhetkisen tiedon perusteella ja asiat voivat joiltain osin muuttua/päivityä.*

[Kosteikon perustaminen ja hoito -video YouTubessa.](#)

Esityksen sisältö

- Hakeminen
- Korvauskelpoiset hankkeet
- Korvauskelvottomat hankkeet
- Kosteikon ja tulva-alueen perustaminen
- Kosteikkohankkeen pinta-ala
- Poikkeukset kosteikkohankkeen pinta-alavaatimuksesta
- Uoman kunnostaminen
- Suunnitelma
- Lisäksi kosteikkoa koskevaan suunnitelmaan
- Korvattavat kustannukset
- Hyväksyttävät investointikorvauksen enimmäiskustannukset
- Korvauksen ulkopuolelle jäävät kustannukset
- Korvauksen enimmäismäärä
- Rahoitettavien kohteiden valinta
- Korvauspäätöksen muuttaminen
- Korvauksen maksaminen
- Huomioitavaa

Hakeminen

- Haku aukeaa tänä keväänä -> Ruokavirasto tiedottaa avautumisesta
- Haetaan **sähköisesti Hyrrä-palvelusta 30.6.2023** mennessä
- Hakija
 - **Viljelijä**
 - **Rekisteröity yhdistys**
 - **Vesioikeudellinen yhteisö**

Korvauskelpoiset hankkeet 1/2

- Kosteikkojen perustaminen
- Pienten kosteikkojen ketjujen perustaminen
- Kaksitasouomien perustaminen
- Kosteikkomaisten tulva-alueiden ja tulvatasanteiden luonnonmukaisen vesirakentamisen periaatteiden mukainen perustaminen
- Uoman luonnontilan parantaminen
- Viljelyksessä olevien turvepeltojen muuttaminen kosteikoksi tai suon kaltaiseksi alueeksi

Korvauskelvottomat hankkeet 2/2

- Investointikorvausta **ei myönnetä** investointihankkeisiin, joissa pääasiallisena tarkoituksena on:
 - käsitellä **muualta kuin peltoalueelta** tulevaa vesistökuormitusta;
 - rakentaa **kasteluallas tai muodostaa järvi tai lampi**; taikka
 - toteuttaa **ojitusinvestointi**

Kosteikon ja tulva-alueen perustaminen 1/3

- Perustettava **luontaisesti sopiviin** paikkoihin pellolle, pellon reuna-alueelle, metsä- tai joutomaalle, jossa kosteikon tai tulva-alueen yläpuolisella valuma-alueella on **peltoa yli kymmenen prosenttia**
 - Poikkeukset:
 - **maatalousluonnon monimuotoisuutta edistävän** kosteikon, kaksitasouoman, tulvatasanteen perustaminen
 - turvepellolle **ilmastonmuutoksen torjumiseksi** perustettava kosteikko
 - uoma, jonka **luonnontilaa parannetaan**
- Lisäksi perustettava niin, että ne **pidättävät mahdollisimman tehokkaasti** valuma-alueelta tulevaa kiintoaine- ja ravinnekuormitusta sekä **luovat monipuolisia elinympäristöjä**

Kosteikon ja tulva-alueen perustaminen 2/3

- Kosteikko on perustettava **patoamalla**, jos se on mahdollista
- Pellolle perustettavassa kosteikossa **veden alle pysyvästi jäävältä** kosteikon osalta on poistettava sellainen peltomaa, jonka **fosforin viljavuusluokka on hyvä, korkea tai erittäin korkea** (ei koske turvepeltoja)
- Toimenpiteestä **ei saa aiheutua olennaista haittaa** kosteikkoalueen ulkopuolella viljeltävien peltojen kuivatukselle, alapuolisen alueen veden riittävyydelle tai muulle maankäytölle
- Kosteikko on perustettava siten, että **kiintoainesta laskeuttava vesialue on voitava tyhjentää sinne kertyneestä lietteestä** (poistettavan lietteen levitysmäärässä ja -paikassa on otettava huomioon lietteen hyvä fosforinpidätyskyky)
- Kosteikkohankkeeseen voidaan yhdistää myös **fosforin saostus** erilaisilla kemiallisilla aineilla

Kosteikon ja tulva-alueen perustaminen 3/3

- **Turvepeltoa** koskevassa kosteikkohankkeessa kohteen vesitaloutta on muutettava siten, että **pohjaveden pinta nousee pysyvästi tasolle, joka tehokkaasti ehkäisee turpeen hajoamista**
- Kosteikkohankkeeseen saadaan lukea myös sen **hoidon kannalta tarpeelliset alueet**
- Kosteikon **rannat ja uoman saa suojata eroosiolta ja sortumilta** nurmettamalla, kiveämällä tai istutuksin

Kosteikkohankkeen pinta-ala

- Kosteikon pinta-alan, tulva-alueet mukaan lukien, on oltava vähintään **yksi prosentti yläpuolisen valuma-alueen pinta-alasta**
 - Yläpuoliselle valuma-alueelle samaan aikaan perustettavat tai siellä jo olevat kosteikot saadaan laskea mukaan edellä mainittuun vähimmäisalaan
- Kosteikkohankkeen kokonaisalaan lasketaan vesi- ja tulva-alueiden **lisäksi penkereet ja kosteikon hoidon kannalta tarpeelliset reuna-alueet**

Poikkeukset kosteikkohankeen pinta- alavaatimuksesta

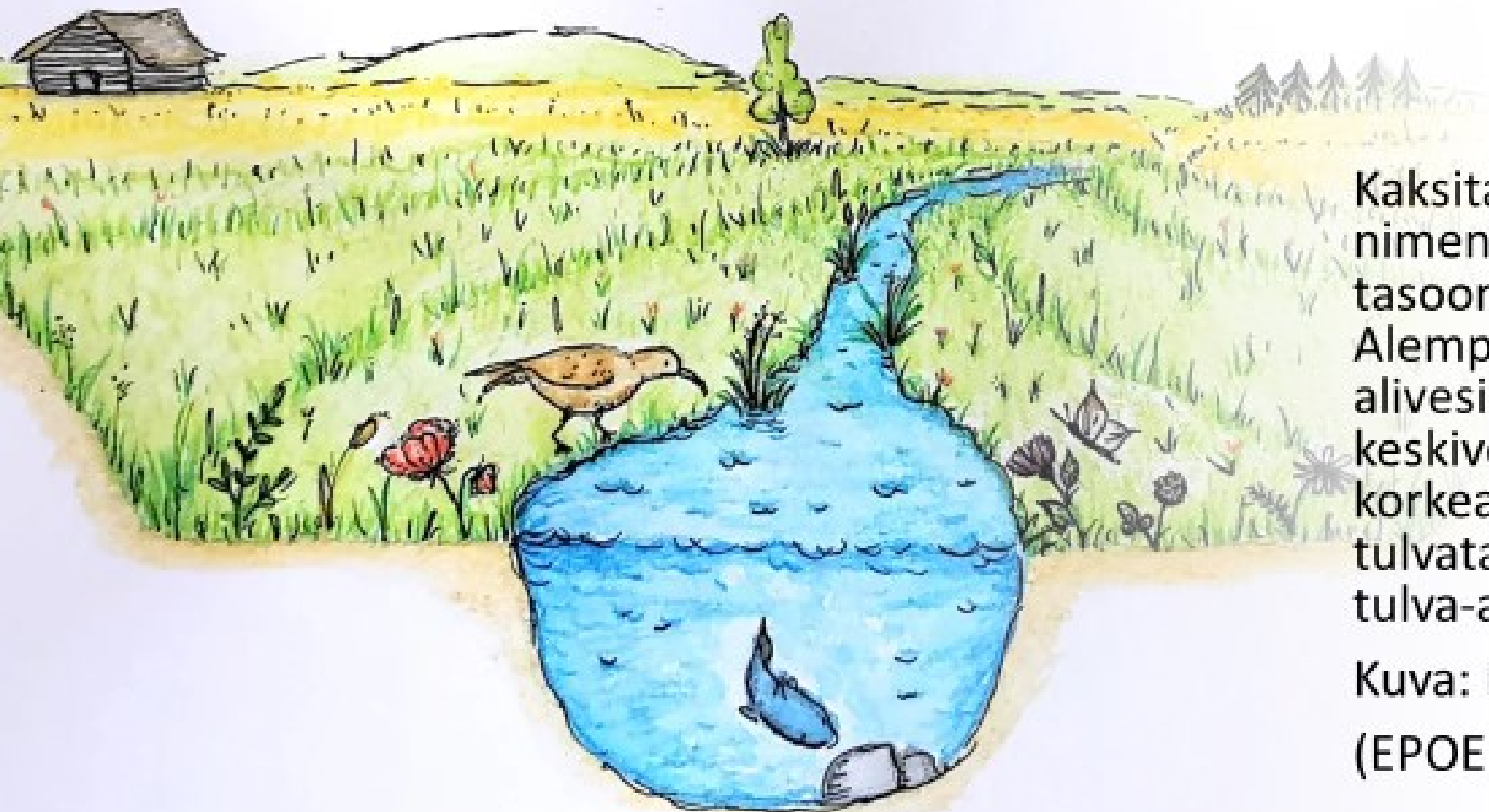
- Jos kohteessa on **paikallinen voimakas maatalouden** kuormitus;
- Jos kohde sisältyy suojavyöhykettä, luonnon monimuotoisuutta tai kosteikkoa koskevaan **yleissuunnitelmaan**; taikka
- Jos kohde ELY-keskuksen arvion mukaan **edistää tehokkaasti maatalouden vesiensuojelua, ilmastonmuutoksen torjuntaa tai luonnon monimuotoisuutta**

Uoman kunnostaminen 1/2

- **Palauttamalla tulva-alueita;**
- Perustamalla useita **pieniä kosteikkoja ja tulvatasanteita;**
- Perustamalla **kaksitasouomia;**
- Rakentamalla veden **virtaamaa hidastavia** pohjakynnyksiä tai putkipatoja;
- Tekemällä uomien **eroosiosuojauksia;**
- Lisäämällä puron **mutkaisuutta;** taikka
- Parantamalla lintujen, kalojen ja rapujen **elinympäristönä** toimivien uomien laatua.

Uoman kunnostaminen 2/2

- On kunnostettava luonnonmukaisen vesistörakentamisen periaatteiden mukaisesti
- On sisällytettävä uoman hoidon kannalta riittävät reuna-alueet

Kaksitasouoma on nimensäkin mukaan kahteen tasoon rakennettu uoma. Alempana vesi virtaa alivesiuomassa ja keskivedenkorkeutta korkeammalle kaivettavalle tulvatasanteelle vesi nousee tulva-aikoina.

Kuva: Pinja Kasvio, SYKE
(EPOELY blogista)

Suunnitelma

- 1) Hankkeen **yleiskuvaus ja tavoitteet**;
- 2) Hankkeen **pinta-ala**;
- 3) Hankkeen yksilöity **toteutustapa ja -aika**;
- 4) Hankkeen toteuttamiseen **osallistuvat tahot, toteutus- ja rahoitusvastuut** sekä mahdolliset **sopimusjärjestelyt**;
- 5) Hankkeen **kustannusarvio kustannuserittelyineen ja rahoitussuunnitelma**;
- 6) Hankkeen **sijaintikartta**;
- 7) Hankealueen **kartta**;
- 8) Selvitys alueen **omistussuhteista ja maanomistajien luvat sekä muut mahdolliset hankkeen edellyttämät luvat**;
- 9) Hankkeen toteuttamista varten vaadittavat **viranomaisluvut**;
- 10) Yleispiirteinen selvitys **perustamisen jälkeisistä hoitotoimenpiteistä**.

Lisäksi kosteikkoa koskevaan suunnitelmaan selvitykset

- 1) **Peltojen osuudesta** valuma-alueesta;
- 2) Kosteikon **pinta-alan suhteesta** yläpuolisen valuma-alueen pinta-alaan;
- 3) Kosteikon **perustamistoimenpiteistä**;
- 4) Kosteikkoalueen **vesien johtamisesta ja patoamisesta**;
- 5) Kosteikkoalueen **penkereistä, syvänteistä, niemekkeistä, saarekkeista ja kasvillisuusvyöhykkeistä**;
- 6) **Lietteen** tyhjentämisestä kosteikosta;
- 7) Mahdollisesta **fosforin saostukseen** käytettävästä aineesta ja menetelmästä;
- 8) Kosteikon **mitoituksesta**;
- 9) Hankkeen **vaikutuksista investointialueen ulkopuolella** viljeltävien peltojen kuivatustilanteeseen tai muuhun maankäyttöön;
- 10) Turvepellon **turpeen arvioidusta keskimääräisestä paksuudesta** ja selvitys siitä, mihin arvio perustuu.

Korvattavat kustannukset 1/2

- Toimenpide voidaan korvata, jos se on **perusteltu hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi** (myös kohtuulliset suunnittelukustannukset)
- Jos alueen käytöstä saadaan **taloudellista hyötyä** sadonkorjuun tai muun hyötykäytön perusteella, hyöty **on otettava huomioon** korvausta vähentävänä tekijänä (paitsi metsätaloudesta saatava hyöty)
- Kosteikon perustamisesta voidaan myöntää korvausta edellisten kustannusten lisäksi **tarpeellisista kohtuullisista** kustannuksista, jotka aiheutuvat:
 - 1) **pintamaan ja kasvillisuuden poistamisesta** kosteikkoalueella;
 - 2) poistetun maa-aineksen **loppusijoittamisesta**;
 - 3) patojen, pohjakynnysten, penkereiden ja muiden **välttämättömien rakenteiden rakentamisesta**;
 - 4) kosteikon **pohjan, luiskien ja reuna-alueiden muotoilusta**;
 - 5) kosteikon reuna-alueiden ja tulvatasanteiden **kylvämisestä sekä kasvillisuuden istuttamisesta**.

Korvattavat kustannukset 2/2

- Kustannusten on oltava **korvauksen hakijan maksamia, lopullisia, kohtuullisia ja todennettavissa**
 - Korvattava kustannus **on lopullinen**, jos korvauksen hakija ei ole saanut eikä voi saada siitä tai sen perusteella alennusta, hyvitystä tai palautusta.
- Kustannukset korvataan vain **enimmäiskustannuksiin asti**
- ELY-keskus **voi kuitenkin yksittäisen toimenpiteen osalta poiketa** enimmäiskustannuksista. Edellytyksenä on, että:
 - 1) toimenpide on sen tavoite sekä työn laatu huomioon ottaen toteutettu **kokonaistaloudellisesti edullisimmalla** tavalla;
 - 2) kustannus on **kohtuullinen** ja perustuu toimenpiteen **tavanomaiseen hintatasoon**;
 - 3) edellä mainituista edellytyksistä on esitetty **luotettava selvitys**.

Hyväksyttävät investointikorvauksen enimmäiskustannukset

- Traktortyö kuljettajineen **60 €/h**
- Ihmistyö
 - tuntipalkka ilman sivukuluja, suorittava työ **17 €/h**
 - työn johto **25 €/h**
- Traktorikaivurin tai kevyen maansiirtokoneen työveloitus **58 €/h**
- Maa-aineksen kuormaus, ajo ja levitys **60 €/h**
- Telakaivurin työveloitus **71 €/h**
- Kaivuu ja maansiirto voidaan vaihtoehtoisesti arvioida massojen määrän perusteella käyttäen kustannuksena **1–4 €/m³**
- Suunnitelman laatiminen
 - enintään 1 ha:n suuruiset alueet **900 €/suunnitelma**
 - enintään 2 ha:n suuruiset hankkeet **10 % investointikorvauksen suuruudesta**
 - yli 2 ha:n suuruiset hankkeet **8 % investointikorvauksen suuruudesta**

Korvauksen ulkopuolelle jäävät kustannukset

- Investointihankkeen kohteena olevan alueen **vuokratkustannukset**;
- **Arvonlisävero**, joka ei jää hakijan lopulliseksi menoksi;
- Kustannukset, jotka ovat **syntyneet ennen investointihankkeen aloittamista**, lukuun ottamatta suunnittelukustannuksia;
- Koneiden tai laitteiden **hankinta**;
- **Hakijan suorittaman kuljetuksen** kustannukset;
- Investointihankkeen toteuttamiseen vaadittavan **viranomaisen luvan hakemisesta** aiheutuvat kustannukset;
- Investointihankkeen **suunnitelmasta**, joka on laadittu **Neuvo 2030** – neuvonnalla.
- Niistä toimenpiteistä, joista jo **maksetaan muuta Euroopan unionin tai kansallisen tukijärjestelmän tukea**, ei myönnetä investointikorvausta
- Investointikorvausta ei myönnetä hankkeesta aiheutuvista **tulonmenetyksistä**

Korvauksen enimmäismäärä

- Investointikorvausta maksetaan **hyväksytyjen toteutuneiden kustannusten mukaan enintään:**
 - **kosteikon perustaminen**
 - yli 0,5 hehtaarin kohteet **12 000 eur/ha**
 - 0,3–0,5 hehtaarin kohteet **4 100 eur/kohde**
 - Investointikorvausta **uoman luonnontilan parantamisesta ja kaksitasouomista** maksetaan hyväksytyjen toteutuneiden kustannusten mukaan enintään **21 euroa metriltä**

Rahoitettavien kohteiden valinta

- Käytetään **valintakriteereitä**, joiden avulla arvioidaan investointihankkeen merkitystä ympäristölle -> korvauskelpoisuus
- Arvioitaessa hankkeen **merkitystä ympäristölle** investointikorvausta myönnettäessä otetaan huomioon:
 - 1) **etukäteen tiedossa oleva toimenpidetarve** kohteessa;
 - 2) kohteeseen tehtävän investoinnin **merkitys maatalouden ympäristönsuojelussa tai ilmastonmuutoksen hillinnässä**;
 - 3) kohteen **mitoitus ja raja**us;
 - 4) hankkeen arvioitu **vaikuttavuus**;
 - 5) hankkeen **kustannustehokkuus**.

Korvauspäätöksen muuttaminen

- Jos korvauksen saaja **poikkeaa** investointihankkeen aloittamisen jälkeen **merkittävästi hyväksytystä suunnitelmasta** ja sen mukaisista toimenpiteistä, korvauspäätökseen **on haettava muutosta**
 - Hankkeen kustannukset voidaan hyväksyä korvauskelpoisiksi vain, jos muutosta koskeva hakemus toimitetaan ELY-keskukseen **ennen kuin muutoksesta aiheutuvat kustannukset syntyvät**
- Korvauspäätöstä voidaan vain **erityisen perustellusta syystä** muuttaa niin, että hankkeen hyväksyttävät **kustannukset kasvavat**
- Jos rahoitus toteutuu korvauspäätöksestä **poikkeavalla tavalla** tai investointihankkeeseen saadaan korvauspäätöksestä poikkeavaa **muuta julkista rahoitusta**, korvauspäätökseen **on haettava muutosta** rahoituksen osalta.

Korvauksen maksaminen 1/2

- Maksetaan **erissä toteutuneiden kulujen mukaisesti** erillisen hakemuksen perusteella
 - Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että korvattavan kustannuksen perusteena oleva **toimenpide on toteutettu ja siitä aiheutuva kustannus on maksettu**
 - Ennen korvauksen **viimeisen erän** hakemista kaikkien investoinnista aiheutuvien **maksujen on oltava suoritettuina ja hankkeen on oltava valmis**

Korvauksen maksaminen 2/2

- Maksamisen edellytyksenä on, että korvattavista kustannuksista on **yksilöity lasku ja tosite sen maksamisesta** tai, jos maksu ei perustu laskuun, **yksilöity kuitti**
 - Maksuasiakirjoista tulee käydä **yksityiskohtaisesti ilmi suoritettu julkinen tai muu hankinta**
 - Korvausta ei makseta ennen kuin **meno on kirjattu kirjanpitoon taikka muistiinpanoihin** sellaisen verovelvollisen osalta, joka ei ole kirjanpitovelvollinen

Muuta huomioitavaa

- Investointihanketta **ei saa aloittaa** ennen kuin ELY-keskus on tehnyt **päätöksen** korvauksen myöntämisestä.
- Hanke on toteutettava **kahden vuoden kuluessa** siitä, kun päätös korvauksen myöntämisestä on tehty
 - **Eriyisestä syystä** ELY-keskus voi myöntää hankkeen toteuttamiseen enintään **kaksi vuotta lisäaikaa**
- Investointihankkeen valmistuttua ja viimeistään valmistumista seuraavana vuonna hankkeen toteuttajan on tehtävä **viisivuotinen kosteikon hoitosopimus kohteen hoidosta**
- Kosteikkohankkeen aikana tehdyistä toimenpiteistä **on pidettävä kirjaa**
- Kosteikkohankkeen valmistuttua investointikorvauksen kohteena oleva ala **ei ole** enää viljelijätuissa tarkoitettua **maatalousmaata**

Muista nämä!

- Haetaan sähköisesti **Hyrrä-palvelusta 30.6.2023** mennessä
- Kosteikon tai tulva-alueen yläpuolisella valuma-alueella on **peltoa yli kymmenen prosenttia**
 - Poikkeus: maatalousluonnon monimuotoisuutta edistävän kosteikon, kaksitasouoman, tulvatasanteen, turvepellolle ilmastonmuutoksen torjumiseksi perustettavan kosteikon ja uoman, jonka luonnontilaa parannetaan, yläpuolisella valuma-alueella peltoa **voi olla alle kymmenen prosenttia**
- Kosteikon pinta-alan, tulva-alueet mukaan lukien, on oltava **vähintään yksi prosentti yläpuolisen valuma-alueen pinta-alasta**
 - Poikkeus: paikallinen voimakas maatalouden kuormitus; sisältyy suojavyöhykettä, luonnon monimuotoisuutta tai kosteikkoa koskevaan yleissuunnitelmaan; ELY-keskuksen arvion mukaan edistää tehokkaasti maatalouden vesiensuojelua, ilmastonmuutoksen torjuntaa tai luonnon monimuotoisuutta
- Toimenpide voidaan korvata, jos se on **perusteltu hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi** (myös kohtuulliset suunnittelukustannukset)
- Kustannusten on oltava korvauksen **hakijan maksamia, lopullisia, kohtuullisia ja todennettavissa**
- Investointikorvausta maksetaan **hyväksytyjen toteutuneiden kustannusten mukaan korvauksen enimmäismäärään asti**

Lisätietoa ei- tuotannollisesta investoinnista kosteikon perustamiseen

Heidi Kotala-Paaluharju

heidi.kotala-paaluharju@ely-keskus.fi

p. 0295 037 006

Ruokaviraston nettisivut:

www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/investoinnit/ei-tuotannolliset-investoinnit/

©maaseutuverkosto, Martina Motzbäuchel